

Minister Rozwoju i Technologii

Znak pisma: DHM-VI.054.1.2024
Warszawa, 22 lutego 2024 r.

**Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP**

Dotyczy: interpelacji nr 766 Pani Poseł Kariny Anny Bosak i Panów Posłów Witolda Tumanowicza i Krzysztofa Mulawy z 10 stycznia 2024 r. w sprawie masowego importu artykułów rolno-spożywczych z Ukrainy

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 766 Pani Poseł Kariny Anny Bosak i Panów Posłów Witolda Tumanowicza i Krzysztofa Mulawy z 10 stycznia 2024 r. w sprawie masowego importu artykułów rolno-spożywczych z Ukrainy, poniżej przesyłam następujące informacje.

- 1. Czy rząd popiera dalsze obowiązywanie rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 15 września 2023 r. w sprawie zakazu przywozu z Ukrainy produktów rolnych?**
- 2. Czy zgodnie z obietnicą wyborczą rząd Donalda Tuska wprowadzi rozszerzenie embarga o kolejne art. rolno-spożywcze z Ukrainy takie jak: owoce miękkie (maliny), miód, koncentrat jabłkowy, jaja świeże, mięso drobiowe, spirytus, cukier? Jeśli tak to proszę o podanie terminu?**

Rząd zdecydowanie i konsekwentnie zabiega o uwzględnienie interesu polskiego przemysłu rolniczego w działaniach podejmowanych przez UE w ramach mechanizmów wsparcia dla ogarniętej wojną Ukrainy, w tym mających za zadanie podtrzymać zdolności tego kraju do wymiany handlowej. Należy pamiętać, że pozyskane w ten sposób środki finansowe umożliwiają Ukrainie dalsze prowadzenie wojny z rosyjskim agresorem.

W związku z rozpoczęciem prac przez Komisję Europejską (dalej KE) nad przedłużeniem o kolejny rok Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2023/1077 z dnia 31 maja 2023 r. ws. środków liberalizujących handel UE z Ukrainą, Polska

wielokrotnie przekazywała do UE stanowisko, w którym argumentowała konieczność uwzględnienia instrumentów ochrony rynków rolnych, mogących w szybki sposób zabezpieczyć działalność krajowych producentów, zwłaszcza w państwach graniczących z Ukrainą. Prace nad przedłużeniem rozporządzenia liberalizującego trwają nadal i Polska dąży do wypracowania rozwiązań, mogących w sposób optymalny chronić unijnych, w tym przede wszystkim, polskich producentów niektórych towarów rolno-spożywczych przed nadmiernym importem z Ukrainy.

Ponadto informuję, że podejmowane są dalsze kroki w kierunku uzgodnień ze stroną ukraińską i Unią, celem wypracowania instrumentów pozostających w zgodzie z zasadami wspólnej polityki handlowej UE i z zasadami WTO, które jednocześnie spełnią kryterium ochrony krajowych producentów rolnych. Do czasu wypracowania takich rozwiązań będziemy opowiadać się za utrzymaniem w mocy ww. rozporządzenia z 15 września 2023 r.

3. Czy rząd planuje złożyć wniosek o zastosowanie klauzuli ochronnej dla Polski z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie środków tymczasowej liberalizacji handlu będących uzupełnieniem koncesji handlowych mających zastosowanie do ukraińskich produktów na podstawie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą z drugiej?

Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2023/1077 z 31 maja 2023 r. w sprawie środków tymczasowej liberalizacji handlu wniosek o zastosowanie klauzuli ochronnej może być rozpatrzony przez KE, gdy nadmierny import towarów pochodzących z Ukrainy powoduje zakłócenia (ma negatywny wpływ) na rynki rolne na obszarze całej UE. W związku z tym, dotychczasowe wnioski Polski o zastosowanie klauzuli ochronnej w imporcie: pszenicy, mąki pszennej, mięsa drobiowego i jaj, skierowane do KE przez Ministra Rozwoju i Technologii¹, zostały odrzucone. Jednakże, zgodnie z informacją KE, obecnie opracowywany projekt rozporządzenia liberalizującego powinien zawierać mechanizm wprowadzenia środka ochronnego, gdy import z Ukrainy powoduje zakłócenia nie tylko na rynku całej UE,

¹ a) w dn. 5 kwietnia 2023 r. Minister Rozwoju i Technologii (dalej RiT), na wniosek MRiRW z 19 stycznia 2023 r., skierował do KE wniosek o przywrócenie ceł, skutecznych względem wszystkich krajów trzecich, w tym wszystkich krajów członkowskich WTO, na kukurydzę importowaną do UE do maksymalnego poziomu dozwolonego przez zobowiązania UE w ramach WTO, czyli 94 EUR/tonę oraz o podjęcie wszelkich niezbędnych kroków w celu skutecznego stosowania tych ceł na import kukurydzy z Ukrainy do UE; oraz b) w dn. 13 kwietnia 2023 r. Minister RiT, na wniosek MRiRW z 7 kwietnia 2023 r., skierował do KE wniosek o przywrócenie ceł na pszenicę, mąkę pszenną, mięso drobiowe i jaja importowane z Ukrainy, na podstawie art. 4 ww. rozporządzenia 2022/870;

ale też na rynku jednego lub kilku państw członkowskich, co było jednym z kilku ważnych polskich postulatów. Stąd, tuż po wejściu w życie nowego rozporządzenia liczymy na możliwość złożenia wniosków o zastosowanie klauzuli ochronnej polegającej na wycofaniu tymczasowych preferencji.

4. Czy zostanie wprowadzona kaucja w tranzycie ukraińskich art. rolno-spożywczych?

W ocenie Ministerstwa Finansów, w obecnej sytuacji nie ma możliwości wprowadzenia rozwiązań prawnych ani podjęcia innych działań, pozwalających na realizację postulatu środowisk rolniczych odnośnie do wprowadzenia kaucji w tranzycie towarów ukraińskich przez terytorium Polski.

Zgodnie z argumentacją Ministerstwa Finansów, realizacja wspomnianego postulatu stanowiłaby naruszenie traktatów europejskich (m.in. TFUE); dodatkowo, wprowadzenie „kaucji tymczasowej” nie jest i nie może być zabezpieczeniem, które składane jest na podstawie przepisów celnych na pokrycie istniejących lub potencjalnych długów celnych. Co do zasady, zabezpieczenia składane na podstawie przepisów celnych składane są na poczet należności celnych ciężących na importowanym towarze. Kaucja zaś nie posiada takiego charakteru.

5. W jaki inny sposób rząd planuje rozwiązać problem masowego i niekontrolowanego importu art. rolno-spożywczych z Ukrainy i stosowania podwójnych standardów dla polskich rolników i ukraińskich agrohodingów? Czy przewidywana jest jakakolwiek ochrona polskiego rynku rolnego przed masowym importem płodów rolnych z Ukrainy?

Co do zasady, towary importowane z krajów trzecich, w tym z Ukrainy, podlegają wymogom weterynaryjnym i fitosanitarnym, jakie obowiązują na terenie UE. Jednocześnie, wiążąca Ukrainę z UE i stanowiąca uzupełnienie do Układu o stowarzyszeniu, Umowa o pogłębionej i kompleksowej strefie wolnego handlu, zobowiązuje Ukrainę do dostosowywania swojego prawodawstwa do unijnego *acquis*, w tym również w obszarze norm i uregulowań towarowych.

Jak informuje Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej MRIRW), skierowało ono stosowne pisma do KPRM, MSZ, MRiT i inspekcji krajowych o zgłaszanie na forach

właściwych instytucji UE postulatów odnośnie do stosowania podwójnych standardów dla polskich i ukraińskich rolników, a ściślej:

- o uzupełnienie załącznika V do umowy DCFTA UE-Ukraina o listę brakujących aktów prawnych UE dotyczących stosowania pestycydów,
- o przedstawienie przez KE informacji na temat stanu realizacji przez Ukrainę zobowiązań wynikających z załącznika V, do których Ukraina zobowiązana jest dostosować swoje przepisy.

Według informacji MRIRW, postulaty te były również uwzględnione w następujących pismach i wystąpieniach dotyczących problemów z nadmiernym importem z Ukrainy: w piśmie z 8 stycznia br. do Wiceprzewodniczącego KE i Komisarza ds. handlu Valdisa Dombrovskisa, wspólnym wystąpieniu z 12 stycznia ministrów rolnictwa Bułgarii, Węgier, Polski, Rumunii i Słowacji do komisarzy: Valdisa Dombrovskisa i Janusza Wojciechowskiego, a także w pisemnej nocie Polski z 17 stycznia br. zaprezentowanej i omówionej na posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 23 stycznia 2024 r.

6. Proszę o podanie wolumenu importu z Ukrainy do Polski w 2023 r.: rzepaku, pszenicy, kukurydzy, jaj świeżych, maliny, cukru, mięsa drobiowego, miodu, spirytusu, koncentratu jabłkowego? Proszę też o podanie krajowej produkcji tych produktów w 2023 r.?

Według informacji Ministerstwa Finansów (za MRIRW; brak jeszcze pełnych danych za 2023 r.), w okresie I-XI 2023 r. z Ukrainy do Polski zaimportowano poniższe wolumeny:

- rzepak - 73,4 tys. ton,
- pszenica - 347 tys. ton,
- kukurydza - 597 tys. ton,
- jaja w skorupkach (świeżych) - 9,3 tys. ton,
- maliny świeże - 0,4 tys. ton,
- maliny mrożone - 23,9 tys. ton,
- cukier - 35,0 tys. ton,
- mięso drobiowe - 15,6 tys. ton,
- miód - 8,6 tys. ton,
- alkohol etylowy nieskażony o objętościowej mocy alkoholu 80 % obj. lub większej - 5,6 tys. ton (ok. 6,86 mln litrów),
- koncentrat soku jabłkowego - 14,5 tys. ton.

Według danych MRIRW, dane dot. krajowej produkcji wymienionych towarów w 2023 r. wyniosły odpowiednio:

- rzepak – 3,7 mln ton,
- pszenica – 13,2 mln ton,
- kukurydza (ziarno) – 9,2 mln ton,
- jaja (dane za 2022 r.) – 674 tys. ton,
- maliny – 96 tys. ton,
- cukier (dane za 2022 r.) – 2,1 mln ton,
- mięso drobiowe (szacunek) – 3,1 mln ton,
- miód (szacunek) – 24,0 tys. ton,
- spirytus rektyfikowany (alkohol etylowy) w przeliczeniu na 100% (dane za 2022 r.) – 105,2 mln litrów,
- koncentrat soku jabłkowego – 200,5 tys. ton.

7. Proszę o informację czy są prowadzone rozmowy między Polską a Komisją Europejską ws. importu art. rolno-spożywczych z Ukrainy do Polski? Jeśli tak proszę o streszczenie polskiego stanowiska.

Resorty właściwe do zagadnień handlowych i rolnictwa na bieżąco komunikowały i komunikują KE o istniejących problemach związanych z nadmiernym importem artykułów rolno-spożywczych z Ukrainy. Tematy te są podejmowane zarówno na szczeblu władz krajowych, jak i na szczeblu prac eksperckich, w tym komitetów technicznych i ds. handlu. W tym miejscu należy podkreślić, że ubiegłoroczna trudna sytuacja na rynku zbóż UE była na tyle poważna, że KE sama zdecydowała o uruchomieniu środków nadzwyczajnych² dla 5 państw przygranicznych, co było wydarzeniem bez precedensu na skalę unijnych inicjatyw w obszarze wspólnej polityki handlowej.

W połowie stycznia br. odbyły się kolejne rozmowy z Wiceprzewodniczącym KE i Komisarzem ds. handlu Valdisem Dombrovskisem w sprawie relacji handlowych z Ukrainą. Polskę reprezentował odpowiednio Minister Czesław Siekierski i Minister Krzysztof Hetman. Strony podkreślały gotowość do współpracy i konieczności znalezienia wspólnych rozwiązań, które zagwarantują ochronę europejskiego rynku rolnego, producentów oraz konsumentów, a jednocześnie będą nadal stanowić praktyczny wymiar wsparcia dla kraju - ofiary rosyjskiej agresji. Strona polska podkreśliła bezprecedensowy wymiar dotychczasowej solidarności z Ukrainą. Praktyczna solidarność powinna jednak uwzględniać słuszne interesy polskiej wsi.

² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/903 z dnia 2 maja 2023 r. wprowadzające środki zapobiegawcze dotyczące niektórych produktów pochodzących z Ukrainy² (Dz. Urz. UE L 114 I z 2.05.2023 r.)

W toku rozmów o bardzo trudnej sytuacji na rynkach rolnych m.in. w Polsce, przedyskutowano m.in.:

- wsparcie UE dla zwiększenia tranzytu i ułatwienia przepływu towarów ukraińskich do krajów zagrożonych pod kątem bezpieczeństwa żywnościowego,
- wsparcie unijne dla rozmów stron polskiej i ukraińskiej celem wypracowania dwustronnych rozwiązań mających na celu kontrolę i ograniczenie eksportu z Ukrainy do Polski wrażliwych towarów rolnych,
- modyfikacje środków rozporządzenia o tymczasowej liberalizacji handlu z Ukrainą, pozwalające na optymalną pomoc Ukrainie, przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesów rolnictwa, przede wszystkim z państw przygranicznych.

Kolejne rozmowy z Komisarzem Dombrovskiem w sprawie występujących problemów w handlu z Ukrainą towarami rolnymi odbyły się 22 stycznia 2024 roku w Brukseli. Polska przekazała także KE pisemną notę, która była omawiana na posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa 23 stycznia 2024 roku. Tematy kryzysu zbożowego w relacjach polsko-ukraińskich i konieczność poszukiwania w związku z nim dalszych rozwiązań zostały również podjęte w ramach rozmów roboczych Kierownictwa resortu Rozwoju i Technologii z Sekretariatem Generalnym Rady UE (15 stycznia br.) i z p. Sabine Weyand, Dyrektorką Generalną w Dyrekcji ds. Handlu KE (16 stycznia br.) w ramach rozmów o przygotowaniach Polski do przewodnictwa w Radzie UE w 2025 r.

W ostatnich tygodniach, Polska na bieżąco komunikuje potrzebę uwzględnienia poszczególnych instrumentów ochrony krajowego rynku rolnego, m.in. w toku prac nad projektem rozporządzenia na forum Komitetu ds. Polityki Handlowej UE (*Trade Policy Committee*). Zarówno te, jak i inne prace, będą w dalszym ciągu kontynuowane, celem wypracowania rozwiązań pozwalających z jednej strony na udzielenie Ukrainie niezbędnej pomocy, a z drugiej, na ochronę krajowych producentów rolnych.

Ponadto, zgodnie z przyjętym 16 lutego br. na KSE stanowiskiem Rząd RP poprze propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą przedłużenia zawieszenia na rok ceł importowych na cały ukraiński eksport do Unii Europejskiej (ATM) pod warunkiem jej modyfikacji i uwzględnienia postulatów i zastrzeżeń zgłaszanych przez Polskę. W przypadku nieuwzględnienia tych postulatów Rząd sprzeciwi się propozycji KE.

Postulaty Polski wobec projektu:

1. Nowe rozporządzenie ATM powinno dawać możliwość zastosowania środków ochronnych w imporcie z Ukrainy wszystkich towarów rolnych (także tych, których import został w pełni zliberalizowany w ramach Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina – np. rzepaku czy owoców miękkich). Z projektu rozporządzenia wynika natomiast, że ta możliwość ma dotyczyć tylko produktów, w imporcie których cła nie były w pełni zliberalizowane (produkty objęte TRQ lub cenami wejścia). Co więcej, zarówno obecne, jak i projektowane rozporządzenie wyklucza możliwość zastosowania środków ochronnych w imporcie z Ukrainy w oparciu o przepisy WTO, mimo że środki te są standardowo możliwe do zastosowania w imporcie z krajów trzecich.

2. Rozporządzenie ATM nie powinno likwidować prawa państw członkowskich do stosowania względem importu z Ukrainy środków niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, zdrowia ludzi, roślin i zwierząt. Obecne rozporządzenie i projekt nowego wykluczają taką możliwość. Projekt rozporządzenia przedłużającego ATM zawiera potencjalnie niebezpieczne postanowienia wyłączające import z Ukrainy z możliwości zastosowania artykułu 24 rozporządzenia (UE) 2015/478 w sprawie wspólnych reguł przywozu. Polska wspiera Ukrainę i udziela jej znaczącej pomocy, jednak wsparcie Ukrainy nie powinno narażać na szwank bezpieczeństwa naszych obywateli.

3. Przewidziany w projekcie mechanizmu automatycznego przywracania przez KE kwot taryfowych/ceł na mięso drobiowe, jaja i cukier po przekroczeniu określonego progu importu to krok we właściwym kierunku. Jednakże proponowany przez KE poziom importu jest stanowczo zbyt wysoki, niekiedy wielokrotnie (nawet kilkunastokrotnie w przypadku cukru) przekraczający kontyngenty taryfowe (TRQ) wynikające z umowy o wolnym handlu (DCFTA) UE-Ukraina. Poziom ten wynika z nieprawidłowo wyznaczonego, naszym zdaniem, okresu referencyjnego, za który KE przyjęła lata, w których funkcjonowało zawieszenie wszystkich ceł, w rezultacie czego nastąpił gwałtowny wzrost importu, powodujący zakłócenia rynkowe, w szczególności w krajach położonych blisko Ukrainy. Należałoby zatem przyjąć okres 2019-2021 tj. trzy ostatnie lata przed rokiem 2022, kiedy nastąpił gwałtowny wzrost importu z Ukrainy, albo w ostateczności 2020-2022. DG AGRI proponowało okres 2021-2023, który co prawda obejmuje lata już po wystąpieniu zakłóceń, ale wciąż byłoby to lepszym rozwiązaniem niż propozycja z projektu rozporządzenia ATM.

4. Przekroczenie przez import z Ukrainy progów uruchomienia automatycznego mechanizmu ochronnego może nastąpić w tym roku jeszcze przed wejściem w życie nowego rozporządzenia. Jest to nawet prawdopodobne, zważywszy na wysoką dynamikę

wzrostu tego importu (ostatnio zwłaszcza w sektorze cukru). Ponadto eksporterzy będą dążyć do zrealizowania dostaw możliwie jak najszybciej, wiedząc, że nowe rozporządzenie spowoduje ograniczenie bezcłowego dostępu do rynku UE. Dlatego w takim scenariuszu konieczne jest przywrócenie przez Komisję Europejską, z jej własnej inicjatywy, ceł UE jeszcze w ramach obowiązującego rozporządzenia (UE) 2023/1077. Obowiązujące przepisy pozwalają na zastosowanie szybkiej procedury przyjęcia przez Komisję stosownego aktu prawnego w tej sprawie.

5. KE powinna zobowiązać się do przekazywania państwu członkowskim regularnie informacji nt. realizacji przez UA zobowiązań zał. V do DCFTA i ogólnie nt. sytuacji w UA i stanu dostosowań prawa UA do wymogów i standardów UE w zakresie bezpieczeństwa żywności, dobrostanu zwierząt i innych unijnych wymogów produkcji rolnej.

Dzięki staraniom polskiej strony udało się już wprowadzić do nowego rozporządzenia pozytywne dla Polski zmiany tj. regionalizację (możliwość wprowadzenia wszelkich niezbędnych środków przez KE jeśli import wpływa niekorzystnie na rynek jednego lub kilku PCz), tymczasowe środki ochronne przyjmowane w krótkiej i niewymagającej zgody większości PCz procedurze doradczej oraz mechanizm automatycznego przywracania kontyngentów dla produktów wrażliwych.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Jacek Tomczak

Sekretarz Stanu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /